

การพัฒนาพื้นที่สาธารณะเพื่อตอบรับกับแนวคิดเมืองกระชับ:

กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

Development of the Public Space in Response to the Concept of Compact City:

A Case Study of Banphaeo Municipality, Samut Sakhon Province.

พุดพัฒน์นิน คำวชิระพิทักษ์¹ และวาราลักษณ์ คงอ้วน²

Putpunnin Khamwachirapithak¹ and Waralak Khongouan²

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์^{1,2}

Faculty of Architecture and Planning, Thammasat University^{1,2}

Corresponding author, E-mail: Putpannee@hotmail.com^{1*}

บทคัดย่อ

การพัฒนาเมืองที่มุ่งเน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้เทศบาลตำบลบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร เผชิญกับสถานการณ์การขาดแคลนพื้นที่สาธารณะ ซึ่งแม้ในปัจจุบันจะมีแนวคิดการพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แต่ยังไม่มีการศึกษาใดที่ประยุกต์ใช้แนวคิดทางวิชาการ โดยเฉพาะแนวคิดเมืองกระชับกับการพัฒนาพื้นที่สาธารณะในเทศบาลตำบลบ้านแพ้ว บทความวิจัยชิ้นนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์พื้นที่สาธารณะในปัจจุบัน 2) วิเคราะห์ความสอดคล้องของแนวคิดเมืองกระชับกับการพัฒนาพื้นที่สาธารณะ และ 3) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาพื้นที่สาธารณะ อันนำไปสู่การพัฒนาเมืองตามแนวคิดเมืองกระชับ ดำเนินการวิจัยโดยการสำรวจภาคสนาม และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัยพบว่า เทศบาลตำบลบ้านแพ้วเป็นที่ตั้งของพื้นที่สาธารณะ ทั้งประเภทที่ว่างและสวนสาธารณะ การพัฒนาพื้นที่สาธารณะของเทศบาลตำบลบ้านแพ้วให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน อีกทั้งมีความสอดคล้องกับแนวคิดเมืองกระชับอย่างชัดเจนในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบผสมผสาน ความหลากหลายของที่อยู่อาศัย การสงวนและรักษาพื้นที่สีเขียว การมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างไรก็ตาม แนวทางการพัฒนาพื้นที่สาธารณะในอนาคต อันนำไปสู่การพัฒนาเมืองตามแนวคิดเมืองกระชับควรมุ่งเน้นการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างผสมผสาน การใช้มาตรการทางผังเมืองทั้งในเชิงลบ (การระบุตำแหน่งพื้นที่สาธารณะในอนาคตและการควบคุมทางผังเมืองด้วยข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน) และมาตรการเชิงบวก (การจัดทำแผนงบประมาณโครงสร้างพื้นฐาน) และการพัฒนาและปรับปรุงการเข้าถึงพื้นที่สาธารณะด้วยทางเดินเท้า

คำสำคัญ: พื้นที่สาธารณะ; เมืองกระชับ; จังหวัดสมุทรสาคร

ABSTRACT

The economic growth-oriented urban development, has pushed Banphaeo Municipality, SamutSakhon province to the shortage of public space. Even the concept of environment-friendly urban development is currently widespread, but not many of the academic study has applied it, particularly the compact city concept with the public space development in Banphaeo Municipality. Therefore, this research aims 1) to study the situation of the public space at the moment, 2) to analyze the consistency of the compact city concept with the public space development, and 3) to recommend the public space development guidelines for the urban development under the compact city concept according to the preparation of the field surveying and the experts interviewing. The research findings show that Banphaeo Municipality was the location of the public space in the categories of open space and park. Banphaeo Municipality has developed the public space by enhancing the public participation and the cooperation from all parties. Likewise, it was obviously consistent with the compact city concept in aspects of the mixed land use, the residential diversity, the green area preservation and protection, and the public participation. Nevertheless, the development guidelines in the public space in the future to accomplish the urban development under the compact city concept, should emphasize promoting the mixed land use, applying the negative urban planning measures (the land use regulations) and the positive urban planning measures (the infrastructure budget planning) and improving and adjusting the public space accessibility by the footpaths.

Keywords: Public Space, Compact City, SamutSakhon Province

บทนำ

เทศบาลตำบลบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร เป็นเมืองขนาดเล็กที่มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน โดยเป็นแหล่งการตั้งถิ่นฐานสำคัญบริเวณริมคลองดำเนินสะดวกและคลองแพ้วและเป็นที่ตั้งของศาสนสถานที่มีชื่อเสียงของจังหวัด อันได้แก่ วัดธรรมจริยาภิรมย์ และวัดใหม่ราษฎร์นุกูล อย่างไรก็ตาม จากสถานการณ์การพัฒนาเมืองในปัจจุบันที่มุ่งเน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจ การสร้างที่อยู่อาศัยเพื่อรองรับกับประชากรที่เพิ่มมากขึ้นและการมีพื้นที่ขนาดเล็ก (ขนาดพื้นที่เทศบาล 0.76 ตารางกิโลเมตร) ส่งผลให้เทศบาลตำบลบ้านแพ้วเผชิญกับสถานการณ์การขาดแคลนพื้นที่สาธารณะ ทั้งในลักษณะที่ว่างและสวนสาธารณะประเภทต่าง ๆ ซึ่งแม้จะมีแนวคิดการพัฒนาพื้นที่สาธารณะและการพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากมาย แต่ยังไม่มีการศึกษาและวิจัยใดที่ประยุกต์ใช้แนวคิดทางวิชาการเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพื้นที่สาธารณะที่เหมาะสมกับเทศบาลตำบลบ้านแพ้ว เป็นผลให้แนวโน้มการเกิดขึ้นของปัญหาการขาดแคลนพื้นที่สาธารณะยังคงเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

จากข้อมูลที่กำลังข้างต้น บทความวิจัยชิ้นนี้ จึงมุ่งเน้นการค้นหาคำตอบในแนวทางการพัฒนาพื้นที่สาธารณะในเทศบาลตำบลบ้านแพ้วที่มีประสิทธิภาพภายใต้หลักการและแนวคิดในเรื่องเมืองกระชับ อันเป็นแนวคิดการพัฒนาเมืองที่มีความเหมาะสมกับลักษณะและขนาดพื้นที่ คำนึงถึงการวางแผนการใช้พื้นที่อย่างเต็มศักยภาพการประหยัดการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานและการจัดการและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผลการวิจัยที่ได้จะเป็นแนวทางนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในด้านการขาดแคลนพื้นที่สาธารณะ อีกทั้งยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมเมืองและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้นอย่างแท้จริง

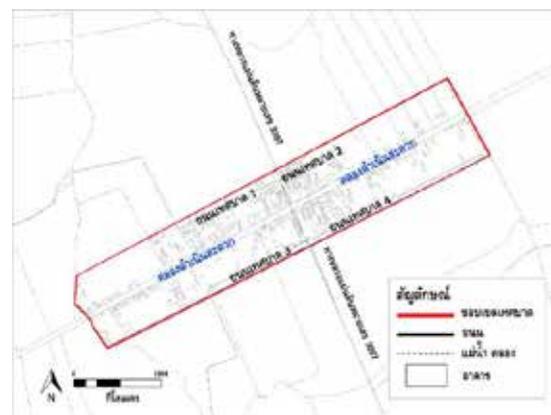
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์พื้นที่สาธารณะในเทศบาลตำบลบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของแนวคิดเมืองกระชับกับการพัฒนาพื้นที่สาธารณะในเทศบาลตำบลบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพื้นที่สาธารณะในเทศบาลตำบลบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร อันนำไปสู่การพัฒนาเมืองตามแนวคิดเมืองกระชับ

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

เทศบาลตำบลบ้านแพ้ว อยู่ในตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลบ้านแพ้ว และตำบลหลักสาม คิดเป็นเนื้อที่ทั้งสิ้น 0.76 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 475 ไร่ เทศบาลตำบลบ้านแพ้วจัดเป็นเมืองขนาดเล็กตามเกณฑ์และมาตรฐาน พ.ศ. 2549 ของกรมโยธาธิการและผังเมือง มีเส้นถนนหลักในพื้นที่คือทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3097 โดยมีคลองดำเนินสะดวกแบ่งพื้นที่เทศบาลออกเป็น 2 พากตามแนวเหนือ-ใต้ (ภาพที่ 1)

ที่มา: ปรับปรุงและพัฒนาจากข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ของสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสมุทรสาคร, 2562

ภาพที่ 1 ขอบเขตพื้นที่ศึกษาเทศบาลตำบลบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 พื้นที่สาธารณะ จะพิจารณาประเภทพื้นที่สาธารณะ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทลานที่ว่าง (ลานโล่ง ลานคนเมือง ลานอเนกประสงค์ จตุรัสใจกลางเมือง) และประเภทสวนสาธารณะ แบ่งเป็น 7 ประเภทย่อย ตามเกณฑ์การแบ่งประเภทสวนสาธารณะ ของสำนักงานสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร ได้แก่ สวนหย่อมขนาดเล็ก สวนละแวกบ้าน สวนสาธารณะชุมชน สวนสาธารณะระดับเขต สวนสาธารณะระดับเมือง สวนถนน และ สวนเฉพาะทาง หรือสวนเอกประสงค์

2.2 การศึกษาแนวคิดเมืองกระชับ พิจารณาหลักการ และปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเมืองไปสู่เมืองกระชับ โดยเน้นให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์พื้นที่สาธารณะในเขตเทศบาล ตำบลบ้านแพ้ว

2.3 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาพื้นที่สาธารณะ จะพิจารณาความคิดเห็นในด้านารได้มของพื้นที่สาธารณะ แนวทางการจัดการพื้นที่สาธารณะในอนาคตที่สอดคล้องกับการพัฒนาเมือง อันเป็นผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านผังเมือง และตัวแทนเทศบาลในส่วนงานจัดท่าแผน นโยบายการพัฒนาพื้นที่

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะ ‘พื้นที่สาธารณะ’ (Public Space) เป็นพื้นที่ที่สำคัญของเมือง ถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่เป็นส่วนสำคัญของชีวิตประจำวันโดยเฉพาะคนในเมืองและชุมชนสามารถเข้าถึงได้ทุกเพศ ทุกวัย สามารถเข้าใช้พื้นที่ แบ่งปันพื้นที่ในการใช้งาน มีกิจกรรมที่เกิดขึ้นได้หลากหลายแปรเปลี่ยนตามช่วงเวลาและวัน โดยที่ทุกคนสามารถทำกิจกรรมในพื้นที่ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตใช้พื้นที่ (CABE Space Design Council, 2004, สุภชัย ชัยจันทร์ และณรพณ โส่ประกอบทรัพย์, 2559) พื้นที่สาธารณะมีส่วนสำคัญก่อให้เกิดคุณค่าด้านต่าง ๆ แก่คนในชุมชนมากมาย ไม่ว่าจะเป็นคุณค่าทางสังคมที่เป็นพื้นที่เปิดโล่งให้คนในชุมชนมาปฏิสัมพันธ์กัน คุณค่าทางเศรษฐกิจที่ดึงดูดลูกค้าคุณค่าทางร่างกายและจิตใจช่วยให้สุขภาพร่างกายปราศจากโรคภัยและมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้นโดยเฉพาะในวัยเด็กและเยาวชน การลดอาชญากรรม และความกลัวต่ออาชญากรรม จากการปรับปรุง

พื้นที่และสภาพแวดล้อม (Francis, 1989, Goodsell, 2003, CABE Space Design Council, 2004) ประเภทพื้นที่สาธารณะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้เป็นการแบ่งประเภทตามหน้าที่การใช้ประโยชน์ที่เกี่ยวข้องจะแบ่งเป็น 2 ประเภทดังนี้ (1) ประเภทลานที่ว่างจัดรัสหรือพลาซ่า ลักษณะเป็นลานโล่ง สามารถเป็นพื้นที่ของหน่วยงานภาครัฐบาลท้องถิ่นได้ (2) ประเภทสวนสาธารณะในงานวิจัยนี้เกี่ยวข้องกับประเภทสวนสาธารณะ 7 ประเภทตามเกณฑ์ของสำนักงานสวนสาธารณะ กรุงเทพมหานคร ได้แก่ สวนหย่อมขนาดเล็ก สวนละแวกบ้าน สวนสาธารณะชุมชน สวนสาธารณะระดับเขต สวนสาธารณะระดับเมือง สวนถนน และสวนเฉพาะทาง หรือสวนเอกประสงค์ (สุชาติณี, 2559 และสำนักงานสวนสาธารณะ, 2559) โดยมีแนวคิดการจัดการและการออกแบบพื้นที่สาธารณะ ตามหลักการ Placemaking ที่คำนึงถึงผู้ใช้งานเป็นศูนย์กลางประกอบด้วย 4 เกณฑ์ ดังนี้ (1) การเข้าถึงและการเชื่อมต่อ ด้วยทางเดิน ทางจักรยาน และระบบขนส่งมวลชน (2) ภาพลักษณ์สถานที่และความสะดวกสบาย ด้านความสะดวก ปลอดภัยและสะดวกสบายในการกิจกรรมนันทนาการทั้งสตรี คนชรา (3) กิจกรรมการใช้ประโยชน์สถานที่ ให้ดึงดูดผู้ใช้ (4) การใช้สถานที่เพื่อสร้างความสัมพันธ์ของผู้คนสร้างโอกาสการรู้จักแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Metropolitan Planning Council, 2018 และฐาปนา บุญยะประวัติ, 2556) ที่สำคัญควรคำนึงถึงปัจจัยที่มีผลต่อการใช้พื้นที่สาธารณะ ได้แก่ (1) การเข้าถึงพื้นที่สาธารณะ จากระยะการเดินและความสะดวกในการเดินทางเข้ามาใช้งาน (2) กิจกรรมในพื้นที่ที่หลากหลาย (3) ความทรุดโทรมของพื้นที่ ส่งผลให้ผู้ใช้งานน้อยลงและเป็นแหล่งอาชญากรรม (4) ความปลอดภัย (5) ความน่าสนใจ ทั้งกิจกรรม การประชาสัมพันธ์ (6) ขนาดรูปร่างพื้นที่ หากพื้นที่มีขนาดแคบผู้ใช้งานจะรู้สึกอึดอัดหาตำแหน่งที่ปลอดภัยไม่ได้ (7) บรรยากาศและการจัดวางตำแหน่ง มีผลต่อความรู้สึกผู้ใช้งาน (Marcus and Francis, 1976)

2. แนวคิดเกี่ยวกับมาตรการทางผังเมือง เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับกรวาง จัดทำและดำเนินการให้เป็นไปตามผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์เพื่อให้เมืองและประชากรภายในเมืองมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร, ม.ป.ป.) สามารถนำมาตรการผังเมืองเพื่อเป็นกรอบนโยบายส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่

สาธารณะ ดังนั้น มาตรการเชิงลบ (Negative Measures) เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินของภาคเอกชนให้เป็นไปตามแผนผังและข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน มาตรการเชิงบวก (Positive Measures) ในการจัดทำแผนโครงสร้างพื้นฐาน การสงวนสิทธิ์การใช้ประโยชน์ที่ดิน มาตรการสร้างแรงจูงใจ (Incentive Measures) เป็นการสร้างความยืดหยุ่นในการพัฒนาเมืองให้ภาคเอกชนมีทางเลือกเพิ่มขึ้นแต่ยังอยู่ภายใต้กรอบนโยบายภาครัฐ เช่น การลดหย่อนภาษี การเพิ่มอัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดินเพื่อเพิ่มพื้นที่สาธารณะ (สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557)

3. แนวคิดเกี่ยวกับเมืองกระชับ “เมืองกระชับ (Compact City)” หมายถึง เมืองที่มีการวางแผนการพัฒนาและการใช้พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงการควบคุมการขยายตัวของเมืองไม่ให้เป็นไปอย่างไร้ทิศทาง การประหยัดการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน การจัดการและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการส่งเสริมให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดี (Dantzig, G. B. and Saaty, T. L., 1973, Jenks, M. and Burgess, R., 2000) โดยแนวทางการพัฒนาเมืองกระชับประกอบด้วย (1) การส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นแบบผสมผสาน (2) การสร้างอาคารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (3) การส่งเสริมให้เกิดความหลากหลายของรูปแบบที่อยู่อาศัย (4) การพัฒนาการเข้าถึงพื้นที่ด้วยการเดินเท้า (5) การสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของเมือง (6) การสงวน รักษาสภาพแวดล้อมและพื้นที่สีเขียว (7) การสร้างความสมบูรณ์และเข้มแข็งของชุมชน (8) การพัฒนาการคมนาคมและขนส่งที่หลากหลาย (ลดการเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว สนับสนุนระบบขนส่งสาธารณะ) (9) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เท่าเทียม (10) การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง (Dantzig, G. B. and Saaty, T. L., 1973, Jenks, M. and Burgess, R., 2000 และ กัชร กุลชล, 2545) นอกจากนี้การคำนึงถึงความเป็นเอกลักษณ์และปัญหาเฉพาะของชุมชนนั้น ๆ ยังเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การเป็นเมืองกระชับและชุมชนเมืองที่ยั่งยืน (Jenks, M. and Burgess, R., 2000)

4. กรณีศึกษาการพัฒนาพื้นที่สาธารณะในต่างประเทศ การพัฒนาพื้นที่สาธารณะในต่างประเทศ มีกระบวนการดำเนินการที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม มาตรการทางผังเมือง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมและการนำหลักการเมืองกระชับมาใช้ใน

การพัฒนาพื้นที่สาธารณะเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้หลายเมืองประสบความสำเร็จในการพัฒนาพื้นที่สาธารณะเช่นการวางแผนพัฒนาพื้นที่สวนสาธารณะใน Comprehensive Parks and Recreation Master Plan Update 2013 ของเมืองแฮร์ริสสันเบิร์ก รัฐเวอร์จิเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีขั้นตอนการดำเนินการสำคัญ ได้แก่ การระดมความคิดเห็น การสำรวจภาคสนาม การวิเคราะห์ความต้องการ การคาดการณ์จำนวนประชากรและการเติบโตทางเศรษฐกิจในอนาคต การเปรียบเทียบและวิเคราะห์มาตรฐานการให้บริการ การระดมทุนและจัดหางบประมาณและการเสนอแนะแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนและเฉพาะเจาะจงเป็นต้น (Land Planning & Design Associates, Inc., 2013)

5. แผนและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่สาธารณะการพัฒนาพื้นที่สาธารณะเป็นประเด็นการพัฒนาที่มีบทบาทสำคัญและปรากฏในแผนและนโยบายทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ยุทธศาสตร์จังหวัดสมุทรสาคร ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2555-2574) และแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. 2561-2564) ของเทศบาลตำบลบ้านแพ้ว ฯลฯ โดยสาระสำคัญที่ทุกแผนและนโยบายมุ่งเน้นในการพัฒนาพื้นที่สาธารณะ คือ การเพิ่มพื้นที่สีเขียว การสร้างชุมชนและสภาพแวดล้อมที่ดี (เทศบาลตำบลบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร, 2563)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังกล่าว กรอบแนวคิดการวิจัยจึงได้แก่ “การรับทราบในสถานการณ์พื้นที่สาธารณะทั้งในประเด็นเรื่องจำนวนและประเภทพื้นที่สาธารณะ ขนาดและที่ตั้ง เส้นทางสัญจรและการเข้าถึง กิจกรรมและการใช้ประโยชน์ การดูแลและจัดการ ตลอดจนการรับทราบในความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผน นโยบายการพัฒนาพื้นที่จะสามารถนำไปสู่การวิเคราะห์ความสอดคล้องของแนวคิดเมืองกระชับกับการพัฒนาพื้นที่สาธารณะที่เกิดขึ้น และการเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพื้นที่สาธารณะในเทศบาลตำบลบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร อันนำไปสู่การพัฒนาเมืองตามแนวคิดเมืองกระชับได้”

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการวิจัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนดังนี้ (1) ทบทวนทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง (2) รวบรวมข้อมูลและศึกษาสถานการณ์พื้นที่ที่สาธนะจากการสำรวจภาคสนาม (3) วิเคราะห์ความสอดคล้องของแนวคิดกับการพัฒนาพื้นที่สาธนะที่ผ่านมา (4) วิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนาพื้นที่สาธนะ (5) ข้อสรุปผลการวิจัยและเสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่สาธนะ ที่สอดคล้องกับแนวคิดเมืองกระชับ(ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการวิจัย

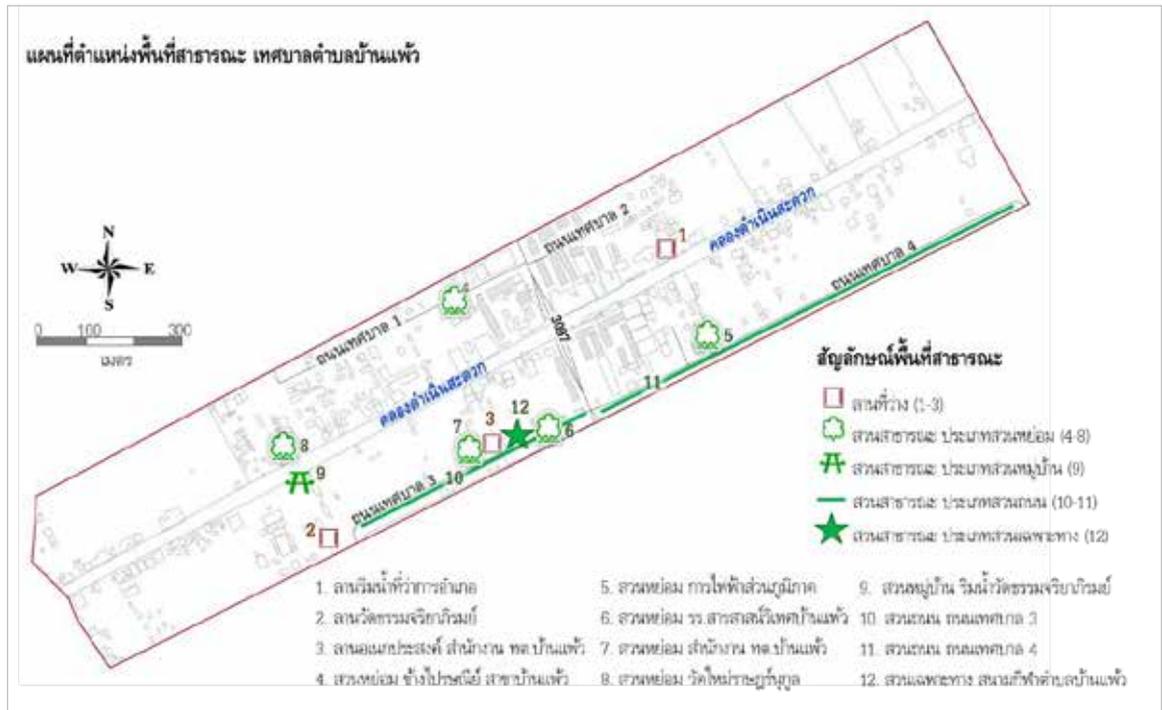
2. เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้านสถานการณ์พื้นที่สาธนะและการจัดทำแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลด้านความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่สาธนะ มีผู้ให้ข้อมูล 3 คน ได้แก่ (1) ผู้แทนหน่วยงานจากสำนักงานเทศบาลตำบลบ้านแพ้ว จำนวน 1 คน ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผน นโยบายการพัฒนาพื้นที่

(2) ผู้เชี่ยวชาญด้านผังเมืองจำนวน 2 คน เป็นอาจารย์ที่มีประสบการณ์ทำงานด้านผังเมืองมายาวนาน

ผลการวิจัย

1. สถานการณ์พื้นที่สาธนะ ผลจากการสำรวจพบพื้นที่สาธนะในเทศบาลตำบลบ้านแพ้ว แบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลักตามหน้าที่การใช้ประโยชน์และลักษณะทงกายภาพ ดังนี้ (1) ประเภทลานที่ว่าง (Square and plaza) จะพบเป็นลานโล่ง สถานที่กลางแจ้งภายในขอบเขตที่ดินของสถานที่ต่าง ๆ อยู่ในเส้นทางคมนาคมที่เข้าถึงได้แก่ ลานโล่งในสำนักงานเทศบาลตำบลบ้านแพ้ว ลานวัดธรรมจริยาภิรมย์ ลานอเนกประสงค์ริมน้ำที่ว่าการอำเภอบ้านแพ้ว (2) พื้นที่สาธนะประเภทสวนสาธารณะ (Park) พบในเทศบาลตำบลบ้านแพ้ว 4 ประเภท ได้แก่ สวนหย่อมขนาดเล็ก พบส่วนใหญ่ในพื้นที่หน่วยงานราชการ โรงเรียน วัด ได้แก่ สวนหย่อมในการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สวนหย่อมข้างไปรษณีย์ สวนหย่อมในสำนักงานเทศบาลตำบลบ้านแพ้ว สวนหย่อมในโรงเรียนสาธนะสาสน์วิเศษบ้านแพ้ว สวนหย่อมในวัดใหม่ราษฎร์นุกูลสวนหมู่บ้าน ได้แก่ สวนริมน้ำวัดธรรมจริยาภิรมย์สวนถนน วางตัวตามแนวถนนหลักทางเข้าชุมชน ได้แก่ สวนถนนเทศบาล 3 และถนนเทศบาล 4 ใช้ร่วมกับทางเดินเท้า และสวนเฉพาะทาง ได้แก่ สนามกีฬาตำบลบ้านแพ้ว (ภาพที่ 3) โดยการรวบรวมข้อมูลสถานการณ์พื้นที่สาธนะ จะแบ่งการสรุปผลออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ประเภทพื้นที่สาธนะขนาดพื้นที่และที่ตั้งการเข้าถึง กิจกรรมและการใช้ประโยชน์ การดูแลและการจัดการ โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

2. ความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่สาธนะเป็นผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้แทนสำนักงานเทศบาลตำบลบ้านแพ้วที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผน นโยบายการพัฒนาพื้นที่ จำนวน 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านผังเมือง ซึ่งเป็นอาจารย์ที่มีประสบการณ์ทำงานด้านผังเมือง จำนวน 2 คน มีรายละเอียด ดังนี้ (ภาพที่ 4)

ที่มา: ปรับปรุงและพัฒนาจากข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ของสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสมุทรสาคร, 2562

ภาพที่ 3 ตำแหน่งพื้นที่สาธารณะในเทศบาลตำบลบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ตารางที่ 1 สถานการณ์พื้นที่สาธารณะในเทศบาลตำบลบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ประเภทพื้นที่สาธารณะ	ขนาดพื้นที่ (ตารางเมตร) และที่ตั้ง	การเข้าถึง	กิจกรรม และการใช้ประโยชน์	การดูแล และการจัดการ
ลานที่ว่าง				
1. ลานโล่งสำนักงาน เทศบาลตำบลบ้านแพ้ว	1,140 ทางเข้าด้านหน้าของสำนักงาน เทศบาลตำบลบ้านแพ้ว	เข้าถึงได้ด้วยถนนเทศบาล 3 เป็นทางสัญจร 2 ช่องทาง มีทางเท้าเป็นสวนถนน เข้าถึงด้วยการเดินเท้าบน	ใช้ประโยชน์ในการจอดรถ ของผู้มาทำศาสนกิจและ ติดต่อราชการในสำนักงาน เทศบาลมีการแบ่งบริเวณ ลานไว้ทำประโยชน์บริการ ประชาชนช่วงเวลาราชการ	การดูแลและการจัดการเป็น ในส่วนเจ้าของสถานที่เป็นหลัก มีการใช้พื้นที่ลานว่างรับซ่อม อุปกรณ์ให้ประชาชน
2. ลานวัดธรรมจริยาภิรมย์	2,500 ริมคลองดำเนินสะดวก	ฟุตบอล ระยะเวลาสูงสุด ประมาณ 600 เมตร		การดูแลและการจัดการเป็น ในส่วนของเจ้าของสถานที่
3. ลานริมน้ำที่ว่าการ อำเภอบ้านแพ้ว	310 ในที่ว่าการอำเภอฝั่งริมคลอง ดำเนินสะดวก	ถนนเทศบาล 2 มี 2 ช่องทาง เดินเท้าเข้าถึงได้ ในระยะ 300 เมตร	มีการใช้กิจกรรม หลากหลายมีการแบ่งโซน เพื่อออกกำลังกายในตอนเย็น และกิจกรรมสันทนาการชม ภูมิทัศน์ริมน้ำ	มีการจัดการในรูปแบบการสร้าง ความร่วมมือในหลายภาคส่วน การดูแลสม่ำเสมอ สามารถ รองรับกิจกรรมในพื้นที่ได้อย่าง ต่อเนื่อง

(ต่อ)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเภทพื้นที่สาธารณะ	ขนาดพื้นที่ (ตารางเมตร) และที่ตั้ง	การเข้าถึง	กิจกรรม และการใช้ประโยชน์	การดูแล และการจัดการ
สวนสาธารณะ ประเภทสวนหย่อม				
1. สวนหย่อมการไฟฟ้า ส่วนภูมิภาค	175.94 ด้านในของการไฟฟ้า ส่วนภูมิภาค	ถนนเทศบาล 4 มี 2 ช่องทาง เดินเท้าในระยะเพียง 300 เมตร	เป็นการปลูกต้นไม้และ ดอกไม้ที่สวยงาม ในพื้นที่จำกัดด้านหน้า	การดูแลและการจัดการเป็น ในส่วนของเจ้าของสถานที่
2. สวนหย่อมข้าง ประตูชัยบ้านแพ้ว	281.97 สนามเด็กเล่นด้านข้าง ที่ทำกาไปรษณีย์	เข้าถึงได้ด้วยถนนเทศบาล 1 ด้วยระยะ 200 เมตร มี 2 ช่องทาง	เป็นสนามเด็กเล่นมีอุปกรณ์ เครื่องเล่นรองรับเด็กเล็ก ในลานวงกลมโค้ง	มีการดูแล จัดการด้าน สภาพแวดล้อม และอุปกรณ์ สม่ำเสมอ
3. สวนหย่อมสำนักงาน เทศบาลตำบลบ้านแพ้ว	490.10 ด้านในพื้นที่สำนักงานเทศบาล ตำบลบ้านแพ้ว	เข้าถึงได้ด้วยถนนเทศบาล 3 เป็นทางสัญจร 2 ช่องทาง มีส่วนถนนบนทางเท้า	การจัดวางทางเดินของสวน และมีการจัดตั้งศาลพระภูมิ	การดูแลและการจัดการเป็น ในส่วนของเจ้าของสถานที่ เป็นหลัก
4. สวนหย่อมใน โรงเรียนสาธิตวิเทศ บ้านแพ้ว	461.73 ด้านในโรงเรียนใกล้ทางเข้าออก บ้านแพ้ว	เข้าถึงด้วยระยะไกลสุด ประมาณ 330 เมตร	มีการจัดองค์ประกอบพื้นที่ ให้สามารถนั่งทำงาน นั่งเล่น ด้วยม้านั่งและศาลาไม้	มีการดูแลร่วมกันในโรงเรียน ร่วมรักษา อุปกรณ์ และแวดล้อม
5. สวนหย่อมในวัด ใหม่ราษฎร์นุกูล	1,759.46 ติดริมคลอง และประตู ทางเข้าวัด	เข้าถึงได้ด้วยถนนเทศบาล 1 ในระยะทางประมาณ 600 เมตร	รองรับประชาชนที่ต้องการ ผ่อนคลายด้วยกิจกรรมชม วิจิตรน้ำและให้อาหารปลา	การดูแลและการจัดการเป็น ในส่วนของเจ้าของสถานที่และ ผู้เข้ามาใช้สถานที่
สวนสาธารณะประเภทสวนหมู่บ้าน				
1. สวนริมน้ำวัด ธรรมจริยาภิรมย์	3,733.81 ด้านหน้าวัดติดริมคลอง	ถนนเทศบาล 3 มีทางเท้า เข้าถึงได้สะดวก	มีกิจกรรมชมวิวัตันต์ ริมน้ำและให้อาหารปลา	เจ้าของสถานที่ และผู้เข้ามาใช้ สถานที่ร่วมดูแลพื้นที่
สวนสาธารณะ ประเภทสวนถนน				
1. สวนถนนเทศบาล 3	ตามแนวถนน เป็นสวนบนทางเท้า	สวนถนนเป็นทางเท้า พุ่มพายุกระดกจากพื้น	ใช้สวนถนนเข้าถึงสถานที่ ต่าง ๆ ในระยะสั้นได้ด้วย	มีการปรับภูมิทัศน์ และดูแลไฟ ส่องสว่างสม่ำเสมอ
2. สวนถนนเทศบาล 4	ตามแนวถนน สวนบนทางเท้า	ถนนเพื่อความปลอดภัย	การเดินเท้าที่มีความ ปลอดภัยจากไฟส่องสว่าง ยามค่ำคืน	ทางเดินเท้าบางช่วงรอการ ซ่อมแซม และปรับภูมิทัศน์
สวนสาธารณะ ประเภทสวนเฉพาะทาง				
1. สนามกีฬาตำบล บ้านแพ้ว	2,712.21 อาคารโดม บนถนนเทศบาล 3	เข้าถึงได้ด้วยถนนเทศบาล 3 ในระยะทางประมาณ 200 เมตร	รองรับกิจกรรมการออก กำลังกายหลากหลายใน ที่ร่มภายในอาคาร	ดูแลและจัดการให้บริการแต่ละ ช่วงเวลา ทั้งความสะอาดสถานที่ และอุปกรณ์

3. ผู้แทนสำนักงานเทศบาลตำบลบ้านแพ้ว เทศบาลตำบลบ้านแพ้วมีพื้นที่ขนาดเล็ก จึงเป็นข้อจำกัดสำคัญในการพัฒนาและจัดทำพื้นที่สาธารณะ อันส่งผลให้พื้นที่สาธารณะไม่สอดคล้องกับจำนวนประชากรของเทศบาล อย่างไรก็ตาม เทศบาลตำบลบ้านแพ้วยังคงมีพื้นที่สาธารณะทั้งในลักษณะที่ว่างและสวนสาธารณะ การดูแลและจัดการที่สาธารณะอยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลเป็นสำคัญ แต่มีการร่วมมือกับองค์กรบริหารส่วนจังหวัด ชุมชนและวัด ในการจัดหาอุปกรณ์ การตกแต่งและจัดสถานที่ นอกจากนี้ เทศบาลตำบลบ้านแพ้วยังมีพื้นที่สาธารณะที่อยู่ในความรับผิดชอบของโรงเรียน และศาสนสถาน และนอกพื้นที่เทศบาล เช่น สนามกีฬาในโรงเรียนไทยรัฐ เป็นต้น

การดำเนินการพัฒนาพื้นที่สาธารณะในอนาคตเป็นไปตามแผนพัฒนาเทศบาลและการพิจารณาศักยภาพสถานการณ์และความต้องการของประชาชนในปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่บริเวณใกล้กับสำนักงานเทศบาลตำบลบ้านแพ้ว ตรงข้ามโรงเรียนสารสาสน์วิเทศบ้านแพ้วให้เป็นพื้นที่ออกกำลังกายที่ครบวงจร (สนามฟุตบอล สนามตะกร้อ สนามเบตบิตตัน สระว่ายน้ำ ฟิตเนส) การร่วมมือกับชุมชนจัดกิจกรรมตลาดน้ำบริเวณที่ว่าการอำเภอ นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นการสนับสนุนอุปกรณ์ทางการกีฬา การช่วยพัฒนาและปรับปรุงสวน (ปลูกหญ้า ตกแต่งและปลูกต้นไม้) ในพื้นที่สาธารณะที่อยู่นอกเหนือความรับผิดชอบของเทศบาลอีกด้วย

ผู้เชี่ยวชาญด้านผังเมืองคนที่ 1

การพัฒนาพื้นที่สาธารณะโดยส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นในพื้นที่ของรัฐ

ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน

การพัฒนาพื้นที่สาธารณะต้องมีการศึกษาสถานการณ์ การวิเคราะห์ความพร้อมเพียงก่อนการดำเนินการ

กรณีที่ดินของรัฐเป็นภาครัฐ

- ใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการพัฒนา
- ที่ดินของรัฐที่นำมาพัฒนาได้ เช่น ที่นาริมตลิ่ง แม่น้ำ ฯลฯ

กรณีที่ดินของรัฐที่ดินเป็นภาคเอกชน

- ใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการพัฒนา
- ใช้การเวนคืนที่ดิน (อาจก่อให้เกิดความเดือดร้อน) จึงควรส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในลักษณะความร่วมมือ

กฎหมายสำคัญ พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2562
พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อการพัฒนาพื้นที่ พ.ศ.2547

ผู้เชี่ยวชาญด้านผังเมืองคนที่ 2

การพัฒนาพื้นที่สาธารณะจะสัมฤทธิ์ผลได้ต้องอาศัยมาตรการและวิธีการดำเนินการหลายอย่างร่วมกัน

- การดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- การใช้มาตรการทางภาษี
- การใช้มาตรการแลกเปลี่ยนที่ดิน
- การบังคับและกำหนดพื้นที่สาธารณะโดยแผนผังที่สวนสาธารณะในการวางและจัดผังเมืองทุกระดับ
- การพัฒนาที่สาธารณะโดยคำนึงถึงมาตรฐานและกลไกประชาชน

การกำหนดพื้นที่สาธารณะร่วมกับชุมชนเป็นสิ่งควรดำเนินการ

ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน

กฎหมายสำคัญ พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2562
พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อการพัฒนาพื้นที่ พ.ศ.2547

ภาพที่ 4 ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่สาธารณะ

3.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านผังเมืองคนที่ 1

การพัฒนาพื้นที่สาธารณะโดยส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นในพื้นที่ของรัฐที่มีอยู่แล้ว เนื่องจากการนำที่ดินของรัฐมาพัฒนาจะไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนกับประชาชนหรือเจ้าของที่ดิน ซึ่งการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวต้องมีการศึกษาสถานการณ์ การวิเคราะห์ความพร้อมก่อนการดำเนินการ อย่างไรก็ตามกรณีที่ดินเป็นภาครัฐสามารถนำมาพัฒนาเป็นพื้นที่สาธารณะได้อย่างสะดวก โดยใช้กฎหมายที่สำคัญ ๆ เช่น พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อการพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 มาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนา โดยที่ดินของรัฐที่นำมาพัฒนาได้

เช่น พื้นที่ริมตลิ่ง แม่น้ำ ฯลฯ พื้นที่เหล่านี้ เมื่อมีการพัฒนาเมือง พัฒนาเส้นทางเท้า เส้นทางเข้าถึง จะสามารถก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของพื้นที่สาธารณะเพิ่มขึ้นได้ สำหรับกรณีที่ดินที่เป็นภาคเอกชน สามารถนำมาพัฒนาเป็นพื้นที่สาธารณะได้ โดยใช้กฎหมายที่สำคัญ ๆ เช่น พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อการพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. 2547 ฯลฯ และการเวนคืนที่ดิน แต่การดำเนินการดังกล่าวไม่ได้รับความนิยม เนื่องจากก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อประชาชนและปัญหาความขัดแย้งตามมาได้จึงควรส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในลักษณะความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ กับเจ้าของที่ดิน (ภาคเอกชน) โดยที่ดินของเอกชนที่นำมาพัฒนาได้ เช่น ที่ตำบล ฯลฯ

3.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านผังเมืองคนที่ 2

การพัฒนาพื้นที่สาธารณะจะสัมฤทธิ์ผลได้ต้องอาศัยมาตรการและวิธีการดำเนินการหลายอย่างร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นการจัดหา โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งโดยวิธีการเวนคืน ชื้อเช่า ประสานงานส่วนกลาง หรือทำข้อตกลงกับเอกชน การใช้มาตรการสร้างแรงจูงใจโดยการได้สิทธิประโยชน์ทางภาษี (เช่น หักบริจาคที่ดินเพื่อใช้เป็นทีโล่งหรือเพื่อการกีฬาแก่สาธารณะ หรือช่วยค่าบำรุงรักษา จะได้ลดหย่อนภาษี) การใช้มาตรการแลกเปลี่ยนที่ดิน (เช่น การแลกเปลี่ยนที่ดินเอกชนกับรัฐในตำแหน่งที่เหมาะสม) การบังคับและกำหนดพื้นที่สาธารณะ โดยเฉพาะสวนสาธารณะในการวางและจัดทำผังเมืองทุกระดับ ภายใต้พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 การพัฒนาที่สาธารณะโดยคำนึงถึงมาตรฐานและกลไกระดับชาติ เช่น “แนวทางการขับเคลื่อนการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน” โดย สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน (สผ.) ฯลฯ เครื่องมือสำคัญในการพัฒนาที่สาธารณะ ได้แก่ พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อการพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. 2547 เป็นต้นอย่างไรก็ตาม การกำหนดพื้นที่สาธารณะร่วมกับชุมชนในกระบวนการมีส่วนร่วม เป็นสิ่งที่ควรดำเนินการ เนื่องจากจะช่วยทำให้ไม่มีปัญหาความขัดแย้งและการไม่สามารถดำเนินการจัดหาที่ดินได้ในภายหลัง

4. ความสอดคล้องของกับแนวคิดเมืองกระชับกับการพัฒนาพื้นที่สาธารณะ จากข้อมูลสถานการณ์พื้นที่สาธารณะที่ได้จากการสำรวจภาคสนามและข้อมูลความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่สาธารณะที่ได้จากการสัมภาษณ์ จะเห็นได้ว่า

การพัฒนาเมืองและพื้นที่สาธารณะที่ผ่านมาของเทศบาลตำบลบ้านแพ้วมีความสอดคล้องกับแนวคิดเมืองกระชับ (Dantzig, G. B. and Saaty, T. L., 1973, Jenks, M. and Burgess, R., ed,2000 และกัทร กุลชล, 2545) ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ (ภาพที่ 5)

4.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินแบบผสมผสาน: รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินทั้งในลักษณะที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม สถาบันการศึกษา สถานพยาบาล แหล่งนันทนาการและพักผ่อนหย่อนใจ

4.2 ความหลากหลายของที่อยู่อาศัย: รูปแบบของที่อยู่อาศัยทั้งในลักษณะบ้านเดี่ยว ทาวน์เฮาส์ ตึกแถว หอพัก

4.3 การสงวนและรักษาพื้นที่สีเขียว: แม้เทศบาลมีขนาดเล็กแต่จากแผนและนโยบายการพัฒนา ผลจากการสัมภาษณ์สำนักงานเทศบาล และการดำเนินการพัฒนาที่ผ่านมาล้วนให้ความสำคัญกับการสงวน รักษาและใช้ประโยชน์พื้นที่สีเขียวอย่างเต็มศักยภาพ

4.4 การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน: เทศบาลตำบลบ้านแพ้วมีการจัดตั้งชุมชน และการทำกิจกรรมนันทนาการและพักผ่อนหย่อนใจในพื้นที่สาธารณะต่าง ๆ

ความสอดคล้องของการพัฒนาเมืองในปัจจุบัน กับแนวคิดเมืองกระชับ	
การใช้ประโยชน์ที่ดินแบบผสมผสาน	●
อาคารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	○
ความหลากหลายของที่อยู่อาศัย	●
การเข้าถึงด้วยการเดินเท้า	◐
ความเป็นเอกลักษณ์ของเมือง	◐
การสงวนและรักษาพื้นที่สีเขียว	●
ความเข้มแข็งของชุมชน	●
การคงลมและชนสิ่งที่หลากหลาย	◐
โครงสร้างพื้นฐานที่ทันสมัย	◐
การมีส่วนร่วมของประชาชน	●

หมายเหตุ: ● มีความสอดคล้อง
◐ มีความสอดคล้องแต่ยังไม่ชัดเจน
○ ไม่มีความสอดคล้อง

ภาพที่ 5 การวิเคราะห์ความสอดคล้องของการพัฒนาเมืองที่ผ่านมา กับแนวคิดเมืองกระชับ

4.5 การมีส่วนร่วมของประชาชน: การร่วมมือกันระหว่างสำนักงานเทศบาลกับชุมชนและวัดในการพัฒนาพื้นที่สาธารณะ

อย่างไรก็ตาม หลักการแนวคิดเมืองกระชับในหลาย ๆ เรื่องที่การพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านแพ้วยังละเอียดหรือมีความไม่ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการสร้างอาคารที่เป็นมิตรสิ่งแวดล้อม การเข้าถึงด้วยการเดินเท้า การสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของเมือง การส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคมนาคมและขนส่งที่หลากหลาย และการสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่เท่าเทียม อันส่งผลให้การเข้าถึงพื้นที่สาธารณะยังมีความไม่ปลอดภัยและการพัฒนาพื้นที่สาธารณะในเทศบาลยังไม่ไปอย่างเต็มที่ศักยภาพเท่าที่ควร

6. แนวทางการพัฒนาพื้นที่ส่วนสาธารณะ

6.1 การใช้พื้นที่สาธารณะให้เต็มศักยภาพด้วยการส่งเสริมการใช้ที่ดินอย่างผสมผสาน โดยการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะประเภทลานที่ว่างต่าง ๆ ได้แก่

6.1.1 ลานโล่งสำนักงานเทศบาลตำบลบ้านแพ้ว จากขนาดและที่ตั้งของลานโล่งจะอยู่ในพื้นที่สำนักงานทางเข้าด้านหน้าจุดเซตริมคลอง สามารถพัฒนาเป็นลานกิจกรรมออกกำลังกายด้วยเครื่องออกกำลังกาย และนั่งเล่นชมทิวทัศน์ในพื้นที่คลองธรรมชาติได้ด้วยการปรับสภาพภูมิทัศน์ให้สวยงาม อันเป็นการใช้พื้นที่ลานที่ว่างให้มีกิจกรรมหลากหลาย ส่งเสริมการใช้ที่ดินอย่างผสมผสานด้วยการแบ่งปันพื้นที่ใช้งานและแปรเปลี่ยนกิจกรรมตามช่วงเวลาได้ โดยเฉพาะตอนเย็นที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาทำกิจกรรมออกกำลังกายและนั่งเล่นในพื้นที่ยังด้วยการเดินเท้าบนสวนถนนเทศบาล 3 ระยะเข้าถึงเพียง 550 เมตร ตอบรับกับความต้องการของประชาชนในทุกเพศทุกวัยอันสอดคล้องกับแนวคิดด้านพื้นที่สาธารณะ (CABE Space Design Council, 2004, ศุภชัย ชัยจันทร์ และณรงชน ไต้ประกอบทรัพย์, 2559 และ Cohen, 1999) และยังก่อให้เกิดคุณค่าทางสังคมส่งเสริมคนในชุมชนมีพื้นที่ปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น สร้างโอกาสการรู้จักตามหลักการ Placemaking ที่คำนึงถึงผู้ใช้งานเป็นศูนย์กลาง (Metropolitan Planning Council, 2561 และจูลาปนา บุญยะประวีตร, 2556) นอกเหนือจากคุณค่าทางด้านร่างกายและจิตใจ (Francis, 1989, Goodsell, 2003, CABE Space Design Council, 2004)

ลานริมน้ำที่ว่าการอำเภอ ที่ตั้งลานโล่งแห่งนี้สามารถเข้าถึงด้วยการเดินเท้าเพียง 300 เมตร ตั้งอยู่ริมคลองดำเนินสะดวก ปัจจุบันมีการจัดกิจกรรมออกกำลังกาย และเป็นสถานที่เดินเล่นพักผ่อนในยามเย็นของประชาชน ด้วยขนาดและรูปร่างของพื้นที่สาธารณะมีอย่างจำกัดในการพัฒนาพื้นที่ควรพิจารณาการจัดวางตำแหน่ง การแบ่งโซนการใช้งานเพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถใช้สถานที่ร่วมกันได้ทุกเพศ ทุกวัย ตอบสนองการทำกิจกรรมในพื้นที่ได้หลากหลาย (Marcus and Francis, 1976) สร้างคุณค่าในพื้นที่ทั้งด้านสังคม คุณค่าทางเศรษฐกิจ (Francis, 1989, Goodsell, 2003, CABE Space Design Council, 2004) ที่ตอบรับกับแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร (2563) (ผลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนเทศบาล) ในความต้องการจัดกิจกรรมตลาดน้ำบริเวณที่ว่าการอำเภอในการนำสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจท้องถิ่นบนสภาพแวดล้อมที่ดี มีความน่ารื่นรมย์จากวิวและภูมิทัศน์ริมน้ำ โดยการพัฒนาแบ่งขอบเขตพื้นที่กิจกรรมต่าง ๆ นี้ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็นที่สะท้อนการใช้งานแต่ละกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง อันสอดคล้องกับหลักการพัฒนาเมืองกระชับ (ภาพที่ 6)

6.1.2 การนำมาตรการทางผังเมืองเป็นแนวทางการพัฒนาพื้นที่สาธารณะ เพื่อให้แนวทางการพัฒนาพื้นที่สาธารณะประเภทลานโล่งบรรลุตามแผนนโยบายส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่สาธารณะ และส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นแก่ประชาชนในพื้นที่ สามารถนำมาตรการทางผังเมืองเป็นเครื่องมือสนับสนุนให้สัมฤทธิ์ผลด้วยการใช้ ได้แก่

6.1.2.1 มาตรการเชิงลบโดยการระบุตำแหน่งพื้นที่สาธารณะในเมืองและควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินจากภาคเอกชนและความร่วมมือจากภาครัฐและเพื่อให้เกิดการใช้งานตามข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน

6.1.2.2 มาตรการเชิงบวกในการจัดทำแผนงบประมาณรองรับเพื่อกำหนดพื้นที่สาธารณะของภาครัฐ (ทั้งลานโล่งสำนักงานเทศบาล และลานโล่งริมน้ำที่ว่าการอำเภอ) อันสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการนำพื้นที่ของรัฐมาพัฒนาจะไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนกับประชาชนหรือเจ้าของที่ดิน (สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่ง

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557) โดยมีแนวทางที่สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาพื้นที่สาธารณะ แนวคิดเมืองกระชับและแนวทางจากกรณีศึกษาต่างประเทศที่ให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผน ระดมความคิดเห็น วิเคราะห์ความต้องการใช้งานในพื้นที่ ตลอดจนความร่วมมือในการจัดทำงบประมาณสนับสนุนในส่วนภาคเอกชนและประชาชนในพื้นที่ (Land Planning & Design Associates, Inc., 2013)

ภาพที่ 6 การพัฒนาพื้นที่สาธารณะให้เต็มศักยภาพ ด้วยการส่งเสริมการใช้ที่ดินอย่างผสมผสาน

6.1.3 การพัฒนาพื้นที่สาธารณะเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงด้วยทางเดินเท้า จากประเภทพื้นที่สาธารณะและสถานการณ์พื้นที่สาธารณะที่สอดคล้องกับแนวคิดเมืองกระชับ พบว่า พื้นที่สาธารณะประเภทสวนถนน ได้แก่

6.1.3.1 สวนถนนเทศบาล 3 ที่เป็นเส้นทาง การเข้าถึงพื้นที่สาธารณะสำคัญหลายแห่ง ลักษณะเป็นทางเดินเท้ายกระดับที่มีการตกแต่งโคมไฟและไม่ประดับอย่างสวยงาม ภายใต้การดูแลบำรุงรักษาจากเทศบาล อย่างไรก็ตามควรคำนึงถึงความสะดวกสบายในการเดินเท้าโดยเฉพาะช่วงระยะเวลากลางวันแดดร้อน พิจารณาการออกแบบอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนผู้ใช้งานจริงในการเพิ่มร่มเงาและเดินเท้าให้ตลอดเส้นทางจะเพิ่มศักยภาพในการใช้งานสวนถนนแห่งนี้ทั้งกลางวันและกลางคืน

6.1.3.2 สวนถนนเทศบาล 4 เป็นสวนถนนตามเส้นทางหลักในการเข้าถึงพื้นที่ชุมชนฝั่งตะวันออกเลียบริมคลองดำเนินสะดวก จากสถานการณ์พื้นที่สาธารณะพบว่าทางเดินเท้ายังขาดร่มเงาและมีความทรุดโทรมของสวนถนนในบางจุด อันเป็นอุปสรรคสำคัญในการเดินเท้าอย่างไม่ปลอดภัยและไม่สะดวกสบายส่งผลให้ใช้งานไม่ได้เต็มศักยภาพ อย่างไรก็ตามเมื่อคำนึงถึงแนวคิดเมืองกระชับเพื่อก่อให้เกิดการเข้าถึงด้วยทางเดินเท้าและการสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่เท่าเทียมควรปรับปรุงพื้นที่ให้สามารถใช้งานได้เต็มศักยภาพด้วยการเพิ่มร่มเงา ปรับแต่งภูมิทัศน์ข้างทางให้เกิดความร่มรื่นและสบายตา ซ่อมแซมทางเดินเท้าให้ใช้งานสะดวกเพื่อลดความทรุดโทรมและสร้างความดึงดูดให้คนมาใช้พื้นที่มากขึ้น (Metropolitan Planning Council, 2018 และฐาปนา บุญยะประวัติวร, 2556) ในส่วนพื้นที่สาธารณะประเภทสวนหย่อม เช่น สวนในวัด ในโรงเรียน สวนหมู่บ้าน และสวนเฉพาะทางปัจจุบันได้รับการส่งเสริมที่สอดคล้องกับแนวคิดเมืองกระชับคือมีการดูแล สงวน รักษาพื้นที่สีเขียว และสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามาใช้งานด้วยการเดินเท้าจากถนนเทศบาล 3 ที่เป็นเส้นทางหลักและหากได้รับการปรับปรุงสวนถนนนี้จะทำให้การเข้าถึงสะดวกและส่งเสริมการใช้พื้นที่สวนมากขึ้น อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทุกภาคส่วนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยในเรื่องสถานการณ์พื้นที่สาธารณะ (วัตถุประสงค์ข้อที่ 1) จะเห็นได้ว่า เทศบาลตำบลบ้านแพ้วเป็นที่ตั้งของพื้นที่สาธารณะ ทั้งประเภทที่ว่างและประเภทสวนสาธารณะโดยประเภทที่ว่างมักมีทำเลที่ตั้งอยู่ในหน่วยงานราชการและศาสนสถาน ในขณะที่ประเภทสวนสาธารณะ ซึ่งมีทั้งแบบสวนหย่อมขนาดเล็ก สวนหมู่บ้าน สวนถนนและสวนเฉพาะทาง มีทำเลที่ตั้งอยู่ทั้งในหน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษาและศาสนสถาน ประเภทพื้นที่สาธารณะดังกล่าว มีเส้นทางสัญจรและการเข้าถึงอย่างสะดวก การดูแลและจัดการอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าของสถานที่หรือเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นสำคัญ แม้พื้นที่สาธารณะในเทศบาลตำบลบ้านแพ้วจะมีประเภทไม่ครบถ้วนตามการจำแนกประเภทพื้นที่สาธารณะของ สุทธิสินี (2559) และสำนักงานสวนสาธารณะ (2559) แต่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ เช่น สวนหย่อมขนาดเล็กบริเวณที่ว่าการอำเภอ มีทำเลที่ตั้งติดกับหน่วยงานภาครัฐที่สำคัญ (ที่ว่าการอำเภอ) และอยู่ริมแม่น้ำ ในขณะที่สวนหย่อมขนาดเล็กทั่วไป มักมีทำเลที่ตั้งอยู่ในหน่วยงานภาครัฐหรือติดถนน เป็นต้น อย่างไรก็ตามความมีเอกลักษณ์ดังกล่าว ยังไม่ได้รับการพัฒนาหรือดัดแปลงกายภาพออกมาได้อย่างชัดเจน ดังจะเห็นได้จากสภาพพื้นที่สาธารณะที่มักไม่มีความเป็นระเบียบ หรือขาดการพัฒนาทางกายภาพเพื่อเปิดมุมมองทัศนียภาพที่สวยงาม ตามแนวคิดการจัดการและออกแบบของ Metropolitan Planning Council (2018) และฐาปนา บุญยะประวิตร (2556)

พื้นที่สาธารณะก่อให้เกิดการรวมกลุ่มและทำกิจกรรมของชุมชน กิจกรรมและการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะในพื้นที่ศึกษามีความหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการออกกำลังกาย การพักผ่อนหย่อนใจและชมภูมิทัศน์ การสร้างทัศนียภาพและความสวยงามให้กับเส้นทางการสัญจร ฯลฯ กิจกรรมและการใช้ประโยชน์ดังกล่าว สอดคล้องกับนิยามและบทบาทความสำคัญของพื้นที่สาธารณะที่กล่าวว่า พื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่ที่มีกิจกรรมหลากหลายและแปรเปลี่ยนไปตามช่วงเวลา เป็นพื้นที่ที่ทำให้คนในชุมชนมาปฏิสัมพันธ์กันและมีสุขภาพกายและใจที่ดีขึ้น (CABE Space Design Council, 2004, ศุภชัย ชัยจันทร์ และณรงชน พลประกอบทรัพย์, 2559, Francis, 1989, Goodsell, 2003)

จากผลการวิจัยในเรื่องความสอดคล้องของกับแนวคิดเมืองกระชับกับการพัฒนาพื้นที่สาธารณะ (วัตถุประสงค์ข้อที่ 2) จะเห็นได้ว่า การพัฒนาพื้นที่สาธารณะทั้งในปัจจุบันและอนาคตของเทศบาลตำบลบ้านแพ้ว ล้วนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน ดังจะเห็นได้จากความร่วมมือกันของสำนักงานเทศบาลกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด ชุมชนและวัดในการจัดหาอุปกรณ์ การตกแต่งและจัดสถานที่พื้นที่สาธารณะ การส่งเสริมให้เกิดการช่วยพัฒนาและปรับปรุงสวน (ปลูกไม้ ตกแต่งและปลูกต้นไม้) ในพื้นที่สาธารณะที่อยู่นอกเหนือความรับผิดชอบของเทศบาล การพัฒนาพื้นที่สาธารณะในอนาคตให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน เป็นต้น การดำเนินการดังกล่าวจึงสอดคล้องกับแนวคิดเมืองกระชับในเรื่องการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง (Dantzig, G. B. and Saaty, T. L., 1973, Jenks, M. and Burgess, R., ed., 2000 และ กัทร กุลชล, 2545) อีกทั้งเป็นไปแนวทางการพัฒนาพื้นที่สาธารณะในเมืองแฮร์ริสสันเบิร์ก รัฐเวอร์จิเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีขั้นตอนการดำเนินการสำคัญคือ การระดมความคิดเห็นและการวิเคราะห์ความต้องการ (Land Planning & Design Associates, Inc., 2013) อย่างไรก็ตาม พื้นที่สาธารณะทั้งประเภทที่ว่างและสวนสาธารณะทุกแห่งในเทศบาลตำบลบ้านแพ้วมีระยะห่างจากถนนสายหลักไม่เกิน 700 เมตร อันเป็นระยะทางที่สามารถเดินเท้าเข้าถึงได้ แต่เส้นทางการเข้าถึงดังกล่าว ยังไม่ได้รับการพัฒนาในเรื่องความปลอดภัยความสะดวกและความสวยงาม จึงสะท้อนให้เห็นถึงความไม่สอดคล้องกับแนวคิดเมืองกระชับในเรื่องการพัฒนาการเข้าถึงพื้นที่ด้วย การเดินเท้า และการพัฒนาการคมนาคมและขนส่งที่หลากหลาย (Dantzig, G. B. and Saaty, T. L., 1973, Jenks, M. and Burgess, R., ed., 2000 และ กัทร กุลชล, 2545) และแนวคิดการจัดการและออกแบบพื้นที่สาธารณะที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเข้าถึงพื้นที่สาธารณะ (Metropolitan Planning Council, 2018, ฐาปนา บุญยะประวิตร, 2556 และ Marcus and Francis, 1976)

ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่สาธารณะ (วัตถุประสงค์ข้อที่ 3) สามารถพัฒนาโดยนำหลักการของเมืองกระชับด้วยการส่งเสริมการใช้ที่ดินแบบผสมผสานจากการปรับพื้นที่ลานโล่งบริเวณต่าง ๆ

ให้เกิดกิจกรรมที่หลากหลายมากขึ้น (Marcus and Francis, 1976) อันก่อให้เกิดการสร้างปฏิสัมพันธ์ สร้างโอกาสการรู้จักตามหลักการ Placemaking ที่คำนึงถึงผู้ใช้งานเป็นศูนย์กลาง (Metropolitan Planning Council, 2561 และฐาปนา บุญยะประวัติ, 2556) ในพื้นที่ลานโล่งจะมีการออกแบบแบ่งโซนกิจกรรมตอบรับตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่อันเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็นที่ตอบรับกับแนวคิดเมืองกระชับ และพื้นที่สาธารณะแต่ละแห่งสามารถเข้าถึงอย่างสะดวกได้ด้วยการเดินเท้าเพื่อผลักดันให้แนวทางการพัฒนาพื้นที่สาธารณะสู่การปฏิบัติอย่างสัมฤทธิ์ผลสามารถใช้มาตรการผังเมือง อันได้แก่ มาตรการเชิงลบ ในการเพิ่มจำนวนพื้นที่สาธารณะในอนาคต พร้อมการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ และการนำมาตรการเชิงบวกสู่การจัดทำแผนงบประมาณรองรับแนวทางการเพิ่มพื้นที่สาธารณะ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

พื้นที่สาธารณะในเทศบาลตำบลบ้านแพ้ว มีลักษณะเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์ ดังเช่น สวนหย่อมบริเวณที่ว่าการอำเภอ ลานโล่งริมน้ำ ในพื้นที่วัด และสำนักเทศบาลตำบลบ้านแพ้ว ด้วยทำเลที่ตั้งที่ติดริมน้ำสร้างความดึงดูดใจคนมาใช้พื้นที่ ก่อให้เกิดความรื่นรมย์ในการทำกิจกรรมจากทัศนียภาพที่สวยงามสบายตา ดังนั้นเทศบาลควรสร้างความร่วมมือกับเจ้าของพื้นที่ในการปรับพื้นที่สาธารณะให้มีการใช้ที่ดินอย่างผสมผสานตอบรับตามความต้องการของประชาชน พร้อมกับ พัฒนาเส้นทางเดินเท้าเข้าถึง โดยเฉพาะโครงข่ายทางเดินเท้าที่ปัจจุบันมีระยะทางเข้าถึงอย่างเหมาะสมจากเส้นทางสายหลักให้สอดคล้องตามแนวคิดเมืองกระชับอย่างชัดเจนมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาความเป็นไปได้ทางสภาพกายภาพของพื้นที่เพื่อสร้างความเชื่อมต่อระบบทางเดินเท้าให้สามารถเข้าถึงแหล่งศูนย์กลางชุมชน พื้นที่สาธารณะ สถานที่สำคัญได้ด้วยการเดินเท้าที่มีความสะดวก ปลอดภัย เนื่องจากแต่ละสถานที่ด้วยโครงสร้างขนาดของพื้นที่เทศบาลที่มีอย่างกระชับจึงสามารถส่งเสริมโครงข่ายทางเท้ารอบชุมชนได้อย่างมีศักยภาพ

2.2 ศึกษาความเป็นไปได้ต่อแนวทางสร้างความร่วมมือการดำเนินการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน โดยการร่วมกันดำเนินการระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชนและภาคเอกชนในพื้นที่ อันเป็นการสร้างเสริมการพัฒนาพื้นที่สาธารณะให้ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมได้ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประเภททุนวิจัยทั่วไป ประจำปีงบประมาณ 2562 ตามสัญญาฉบับที่ ทบ 2/3/2562 ผู้วิจัยขอขอบคุณการสนับสนุนจากทุนดังกล่าวมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

กัชร กุลชล. (2545). การออกแบบชุมชนเมืองคืออะไร- การติดตามหาคำตอบในรอบ 40 ปี. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ฐาปนา บุญยะประวัติ. (2556). การวางผังและออกแบบสถานที่สาธารณะตามเกณฑ์ Smart Growth. สืบค้นจาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/smartgrowth/2013/06/16/entry-1>.

เทศบาลตำบลบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร. (2563). แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-พ.ศ. 2565). สืบค้นจาก <https://banphaeocity.go.th/public/list/data/detail/id/1150/menu/1196/ page/1/catid/60>.

ศุภชัย ชัยจันทร์ และณรงชน ไส้ประกอบทรัพย์. (2559). แนวคิดสาธารณะของพื้นที่สาธารณะในเมือง. วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 15(2), 71-83. สืบค้นจาก <https://architservice.kku.ac.th/wp-content/uploads/2017/02/05-Supachai.pdf>

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2557). โครงการค่าใช้จ่ายในการจ้างที่ปรึกษากำหนดแนวทางการปรับปรุงข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้างดัดแปลง ใช้หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภทในพื้นที่กรุงเทพมหานคร. สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร.

- สุธาสนี สารประสิทธิ์. (2559). ลักษณะพื้นที่กึ่งสาธารณะและพื้นที่สาธารณะที่แสดงถึงอัตลักษณ์ชุมชนอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. (การค้นคว้าอิสระปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร. (2559). *นิยามพื้นที่สีเขียว 7 ประเภท*. สืบค้นจาก <http://203.155.220.118/green-parks-admin/>
- สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร. (ม.ป.ป.). *มาตรการทางผังเมืองของกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ป
- CABE Space Design Council. (2004). *The Value of Public Space: How high quality parks and public spaces create economic, social and environmental value*. Retrieved September 28, 2021, from <https://www.designcouncil.org.uk/sites/default/files/asset/document/the-value-of-public-space1.pdf>
- Dantzig, G. B. and Saaty, T. L. (1973). *Compact City: A PLAN FOR A LIVEABLE URBAN ENVIRONMENT*. San Francisco: W.H. Freeman and Company.
- Francis, M. (1989). *Control as a Dimension of Public Space Quality*. Retrieved September 28, 2021, from https://www.researchgate.net/publication/283339270_Control_as_a_Dimension_of_Public_Space_Quality
- Goodsell, C.T. (2003). *The Concept of Public Space and Its Democratic Manifestations*. *The American Review of Public Administration*. 33(4), 361-383
- Jenks, M. and Burgess, R., ed. (2000). *Compact Cities. Sustainable Urban Forms for Developing Countries*. London: Spon Press.
- Land Planning & Design Associates, Inc. (2013). *City of Harrisonburg Comprehensive Parks and Recreation Master Plan Update*. Retrieved April 1, 2020, from <https://www.harrisonburgva.gov/sites/default/files/Parks/files/Parks%20and%20Recreation%20Comp%20Master%20Plan%20Update.pdf>.
- Marcus, C. and Francis, C. (1976). *People Places: Design Guideline for Urban Open Space*. Department of Architecture and Landscape Architecture University of California. Berkeley.
- Metropolitan Planning Council. (2018). *Four Key Qualities of a Successful Place*. Retrieved September 28, 2021, from <http://www.placemakingchicago.com/about/qualities.asp>.